

NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_7
ČÍSLO DUM:	11
TÉMA:	Slovesný rod
ROČNÍK:	9.
OBDOBÍ REALIZACE:	1/2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

Prezentace slouží k zopakování a prohloubení učiva o mluvnické kategorii sloves, a to slovesném rodě. Žáci si zopakují znaky rodu činného a trpného a procvičí si jeho rozlišování.

Slovesa

Činný a trpný rod

Slovesný rod

činný

Míša uklidila pokoj.

Podmět vykonal činnost →
je původcem děje.

Sloveso v rodě **činném**
vyjadřuje, co činí podmět.

trpný

Pokoj byl uklizen (Míšou).

Podmět nevykonal činnost,
sám se neuklidil →
není původcem děje.

Sloveso v rodě **trpném**
vyjadřuje, co činí **někdo jiný**
než podmět.

Opisný rod trpný

- Je tvořen :
 - tvary slovesa být
 - příčestím trpným
- Příčestí trpné:
 - ❖ -en (-n), -na, -no, -ni, -ny, -na
(napsán, napsána, napsáno, napsány...)
 - ❖ -t, -ta, -to, -ti, -ty, -ta
(ukryt, ukryta, ukryto, ukryty, ...)

Opisný rod trpný

- Opisné tvary trpného rodu vyjadřují také **jmenný** rod: **mužský (životný a neživotný), ženský, střední**.
 - ❑ dům byl uklizen, deska byla přibita, pole bylo sklizeno
- Platí zde pravidla pro shodu přísudku s podmětem.
 - chlapci byli přihlášeni
 - hrady byly vybudovány
 - dívky byly pozvány
 - mláďata byla napadena
- **V obou částech přísudku musí být v čase minulém stejná koncovka.**

Infinitiv nahrad' přičestím trpným.

Hrady byly (**zakládány**) na obchodních stezkách.

Všechny zásoby byly (**spotřebovány**).

V knihkupectví jsou **prodávány** i mapy.

Záhony byly pečlivě **udržovány**).

Poklad byl piráty chytře (**ukryt**).

Na kraji města bude (**postavena**) nová hala.

Pole bylo po sklizni **zorána**).

Převeď slovesa do činného rodu.

Dopis byl napsán úřednicí.

Úřednice napsala dopis.

Líčení bylo soudcem přerušeno.

Soudce přerušil líčení.

Start letadla byl řídicí věží odložen.

Řídicí věž odložila start letadla.

Učitelkou vám budou sděleny další informace.

Učitelka vám sdělí další informace.

Převeď slovesa do trpného rodu.

Pasy nám vystavili do 24 hodin.

Pasy nám byly vystaveny do 24 hodin.

Do prodejny přivezli čerstvé ovoce.

Do prodejny bylo dovezeno čerstvé ovoce.

Z rybníka vylovili všechny kapry.

Z rybníka byli vyloveni všichni kapři.

Pořádají pravidelně besedy se spisovateli.

Besedy se spisovateli jsou pravidelně pořádány.

Trpný rod

- Může být vyjádřen pomocí zvrátané podoby slovesa.

→ V knihkupectví jsou prodávány mapy.

→ V knihkupectví **se prodávají** mapy.

(Podmět nevykonává činnost.)

Slovesa ve zvrátané podobě vyjadřují trpný rod tvarem 3. osoby.

Ne každé zvrátané sloveso je v rodě trpném – *divím*

se → Po vykonává činnost = rod činný.

Podtrhněte zvratná slovesa a rozhodněte, jaký označují rod (T,Č)

O víkendu se sešla celá rodina. V divadle se hraje
od 7 hodin. Vstupenky se prodávají od 16 hodin.
Usměj se na mě. Zachoval se statečně. Zboží se
dopravuje loděmi. Start letadla se odloží. Honza
se bránil nařčení. Zde se šijí oděvy na míru.
V naší ulici se stavějí nové domy.

Citace

- HORÁČKOVÁ, Miroslava, et al. *Český jazyk pro sedmý ročník ZŠ*. Havlíčkův Brod : Alter, 1999. 188 s. ISBN 80-7245-1001-8.